

Tukesin havaintoja liikuntapaikkojen kuluttajaturvallisuudesta

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on koonnut keskeisiä liikuntapaikkojen kuluttajaturvallisuuden valvontahavaintoja. Havaintojen tarkoituksena on tuoda esiin seikkoja, jotka on hyvä huomioida liikuntapaikkojen ja -palveluiden turvallisuudessa.

Liikuntapaikkojen suunnittelussa tulee huomioida voimassa olevien turvallisuusstandardien asettamat vaatimukset ja muut rakentamishojeet, kuten opetus- ja kulttuuriministeriön ja Rakennustieto Oy:n liikuntapaikkajulkaisut. Standardeja voi tiedustella [Suomen Standardisoimisliitosta](#) ja [liikuntapaikkajulkaisuja](#) Rakennustieto Oy:ltä.

[Tukesin verkkosivuilta](#) löytyy lisäksi yleisiä ohjeita, jotka tulee huomioida liikuntapalveluiden turvallisuudessa.

Tällaisia ovat esimerkiksi:

- Monista liikuntapalveluista pitää laatia turvallisuusasiakirja. Liikuntapaikkojen ylläpitäjille on joskus epäselvää, mistä kokonaisuuksista turvallisuusasiakirja pitää laatia
- Liikuntapaikan ja -palvelun vaarat pitää olla tunnistettu etukäteen ja vaarojen torjumiseksi pitää suunnitella toimenpiteet
- Liikuntapaikkojen käyttäjille pitää antaa turvallisuuden kannalta olennaiset tiedot. Tietojen antamisessa pitää ottaa huomioon asiakaskunta ja esim. vieraskieliset asiakkaat

Tukes antaa mielellään neuvontaa kuluttajapalveluiden turvallisuuteen liittyvissä asioissa.

Uimahallit

- Uimahallien turvallisuusvaatimuksia on koottu [Tukes-ohjeeseen 1/2015 Uimahallien ja kylpylöiden turvallisuuden edistäminen](#)
- Liukastumiset ovat yleisimpiä tapaturmia uimahalleissa ja kylpylöissä. Vesi laatan päällä lisää liukautusta, joten lattiapintojen kaltevuuteen, veden kulkeutumiseen, viemärointiin ja kulkuteiden kuivana pitämiseen tulee kiinnittää suunnittelussa huomiota.
- Lattiamateriaalien turvallisuuteen tulee kiinnittää huomiota. Materiaalien liukusteominaisuudet ja puhdistettavuus ovat yleensä ristiriidassa keskenään, mikä hankaloittaa pinnoitteen valintaa.
- Suunnittelussa on huomioitava valvottavuus, ts. hyvä näkyvyys kaikkialle allastilassa, katvealueet, valaistus ja heijastukset ja uinninvalvojen valvontapisteen sijoittaminen
- Vesiliukumäet, hyppytornit, kiipeilyseinät, aaltokoneet ja muut vesiaktiviteetit sisältävät erityisen tapaturmariskin ja lisäävät myös valvonnan tarvetta.
- Allasvedet käsitellään kemikaaleilla, jotka ovat väärin käytettynä vaarallisia paitsi terveydelle, myös rakennetulle ja rakentamattomalle ympäristölle. Ks. tarkemmin [Tukes-ohje Kemikaalien varastointi ja käyttö uimalaitoksissa](#)

Liikuntahallit, -salit ja kuntosalit

- Tilojen tulee soveltua suunniteltuun käyttöönsä huomioiden niiden eri lajien vaatimukset, joihin tilaa aiotaan käyttää.
 - Liikuntahallien ja -salien lajikohtaiset turva-alueet ovat usein puutteellisia (mm. salibandy), jolloin esim. liian lähelle pelialuetta jäävät pilarit voivat olla vaarallisia.
 - Uudet tilat tulisi pyrkiä toteuttamaan mahdollisimman muuntuvina tarpeiden muuttumisen vuoksi, koska lajit kehittyvät ja uusia lajeja tulee yhden hallin elinkaaren aikana. Esim. hallin jakoverho on kiinteää seinää parempi ratkaisu tilojen ryhmittelyyn.
- Kattorakenteisissa ja seinissä olevien telineiden, köysien ja vaijereiden kiinnityksiin ei ole kaikissa kohteissa tehty riittäviä tarkastuksia ja huoltoja. Tämä voi johtaa esimerkiksi kuluvien osien, kuten vaijerien tai sakkeleiden, katkeamiseen. Tukes on julkaissut aiheeseen liittyen [uutisen](#).
- Jotkut liikuntahallien toiminnot vaativat erityisammattiosaamista rakentamisessa ja ylläpidossa. Esim. kiipeilyseinien tarkastukseen ei ole aina riittävää omaa ammattitaitoa, jonka vuoksi tarkastukset voivat jäädä puutteellisiksi
- Liikuntasaleissa ja -halleissa käytössä olevien välineiden ja varusteiden säilytykseen ja huoltoon tulee varata riittävät tilat. Liikuntavälineitä ja huoltotyökaluja säilytetään usein liikuntatiloissa esim. salien reunoilla.
- Avun hälyttämisen ohjeet ovat usein puutteellisia ja/tai heikosti havaittavissa. Tarvitaan parempaa tietojenantoa käyttäjille ensiaputarvikkeiden ja defibrillaattorin sijainnista eri puolilla hallia, jotta tieto olisi saatavilla kiireen hetkellä.
- Kuntosalivälineet tarvitsevat ympärilleen valmistajan määrittelemän riittävän vapaan tilan. Välineitä ei tule sijoittaa liian tiheästi.

Leikkipaikat

- Leikkipaikkojen suunnittelu, rakentaminen ja välineistö on varsin hyvää. Leikkipaikkojen ylläpitoa on sen sijaan laiminlyöty. Tämä näkyy mm. turva-alustojen huonossa kunnossa. Turva-alusta on syytä valita sen mukaan, että sen kunnosta pystytään varmistumaan käytössä olevilla resursseilla.
- Leikkipaikkojen ylläpidosta sopiminen jo suunnitteluvaiheessa on tärkeää erityisesti, jos rahoituksen hakija muu kuin kunta (esim. kyläyhdistys). Havainto koskee kaikkia muitakin liikuntapaikkatyyppejä.

Uimarannat

- Yleisen uimarannan on oltava helposti valvottava ja pelastustyöntekijöiden saavutettavissa. Ranta-alueella olevat näköesteet tekevät vedessä olevan henkilön havaitsemisesta haastavaa ja esim. saarella sijaitseva yleinen uimaranta on hankala saavuttaa.
- Uimarannoille rakennettavien hyppytorniin ja -paikkojen kohdalla on varmistuttava veden riittävästä syvyydestä kaikissa käyttötilanteissa, huomioiden esim. maa-aineksen kerrostumisen pohjaan sekä

veden korkeusvaihtelut. Riittävät veden syvyydet on kirjattu Tukesin [Uimarantojen turvallisuusohjeeseen](#).

- Uimarantojen rakennelmien (laiturit, hyppytornit, jne.) turvallisuutta on kuvattu Tukes-ohjeessa Uimarantojen turvallisuus. Rakennelmien ylläpitokäytännöistä on sovittava selkeästi.

Reitit

- Reittikohteiden suunnittelussa ja rakentamisessa pitäisi nykyistä paremmin huomioida koko elinkaari ja erityisesti käytön aikainen kunnossapito, korjaukset ja käytöstä poisto.
- Infotaulut, viitoitukset ja ohjeistus ovat joskus puutteellisia. Varoitus- ja kieltotaulut (esim. vaativa lasku, kielletty suunta jne.) puuttuvat, niitä asennetaan pitkällä viiveellä käytön jo alettua tai ne ovat puutteellisesti havaittavissa (talvisin lumi peittää).
- Tiedonanto etukäteen puutteellista tai vaikeasti löydettävää ja erityisesti reagointi nopeisiin muutoksiin hidasta (sään vaikutus, kauden loppuminen). Usein synnä vastuuroolien epäselvyys.
- Reittien suunnittelussa tulee huomioida eri liikuntamuodot myös talvisin, kuten hiihdon lisäksi maastopyöräily ja kävely.
- Reittien turvallisuuteen liittyen löytyy paljon käytännön vinkkejä [REILA-hankkeen aineistoista](#)

Pulkkamäet

- Turvallisuuden kannalta on tärkeää, että kunnat osoittaisivat turvallisia mäenlaskupaikkoja. Turvallisen mäenlaskupaikan lisäksi palveluntarjoajan tulee reagoida ilmoituksiin sekä käydä tarpeen mukaan paikan päällä. Spontaanisti muodostuneet mäet ovat usein vaarallisia tai niiden ylläpito on puutteellista.
- Pulkkamäki tulee suunnitella turvallisesti ehkäisemällä törmäysvaaroja mäessä (esim. puut), varmistamalla pysähtymisalueen turvallisuudesta ja osoittamalla turvallinen kulkureitti ylös.
- Pulkkamäen ylläpito on verrattain helppoa ja edullista. Olosuhteiden muutoksiin tulee reagoida tarvittaessa muun muassa tiedottamalla käyttäjiä silloin kun pulkkamäki ei ole turvallinen.
- Pulkkamäen läheisyydessä tulisi olla opaste tai kyltti, jossa on paikan tarkka osoite, ohjeet avun hälyttämiseen ja ylläpidon yhteystiedot turvallisuuspuutteiden ilmoittamiseksi. Opasteessa voi olla myös kuvattuna liukumäen lasku- ja nousualueet.

[Suomen Ladun ja Tukesin laatima ohje pulkkamäkien ylläpitäjille](#)

Muut ulkoliikuntapaikat

- Pelimaalien (jääkiekko ja jalkapallo) pidempiaikainen säilyttäminen tulee järjestää, niin ettei säilytyksessä olevat pelimaalit aiheuta vaaraa. Esimerkiksi pienet lapset yltävät roikkumaan jääkiekkomaalien ylärimassa ja kaatuessaan raskastekoiset maalit aiheuttavat vakavaa vaaraa. Tämän takia on erityisen tärkeää, että maaleja käytetään vain jääkiekon peluuseen talvella (kesäksi kerätään pois). Ks. tarkemmin [ohjeita pelimaalien valmistukseen, hankintaan ja ylläpitoon](#)

- Ulkokuntoilupaidat (esim. ulkokuntosalit tai kuntoilupaidat), joiden lapsiturvallisuutta ei ole varmistettu, tulee sijoittaa riittävän etäälle leikkipuistoista ja muista leikkimiseen käytetyistä alueista.
- Skeittipuistoille suositellaan riittävää etäisyyttä suhteessa muihin alueella oleviin toimintoihin, kuten leikkikenttiin (mm. lasinsirujen ja tupakantumpien leviämisen ehkäisemiseksi). Skeitti- ja pumptrack-ratojen yhdistäminen alkaa olla yhä suositumpaa. Tätä kehitystä ja sen turvallisuusvaikutuksia pitää seurata. Esimerkiksi pienimmille lapsille voisi olla oma alueensa tai oma käyttövuoronsa, joka parantaisi alueen turvallisuutta (esim. vähentäisi yhteentörmäyksiä)
- Padelkenttien seinät ovat turvalasia, jonka tulee rikkoutuessaan hajota pieniksi murusiksi. Jos lasihin kiinnittää teippauksia, niin tällöin lasi ei rikkoutuessaan murene tarkoitettulla tavalla ja tästä aiheutuu vaaraa käyttäjilleen. Asiaan liittyen on tehty ohjeistusta: [Padel-kenttien turvallisuus.](#)
- Frisbeegolfpalvelussa rata-alueen valinnassa tulee huomioida alueen muut palvelut ja toiminnot, kuten urheilukentät, koulujen välituntialueet sekä erilaiset liikenneväylät paikoitusalueineen. Väylien turvallisuussuunnittelun kulmakiviä ovat heittosuunnat, turvaetäisyydet, näkyvyys väylän aloituspaikalta sekä väylien ja muiden siirtymien helppokulkuisuus. Autotiet, louhikot, jyrkänteet ja vesistöt tulee huomioida. Asiaan liittyen on tehty ohjeistusta: [Frisbeegolfpalvelun turvallisuus 2021.pdf](#)